

จุดเริ่มต้น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากค อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันพระเป็นวันที่ทำบุญกุศลใด ทำบุญกุศลได้บุญกว่าทุก ๆ วัน เพราะว่าวันพระนี่มันเป็นกลางเป็นสากล เป็นสากลเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว องค์เราองค์ที่ ๔ นั้น บาลีนี้เป็นภาษากลาง ภาษากลางเป็นการสื่อความหมายให้รู้กัน พอเรารู้กันขึ้นมาเนี่ย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ คนที่เกิดนะเหยียบแผ่นดินลูก เกิดแผ่นดินลูก เกิดมาในแผ่นดินพุทธศาสนา แล้วได้สนใจศึกษาไป

แล้วยิ่งถ้าได้บวชนะ ผู้ชายนี้ได้บวชนี้เยี่ยมเลย เพราะว่าศาสนานี้มันไม่ใช่เกิดตลอดไป มันเกิดเป็นครั้งเป็นคราว พระพุทธเจ้า เห็นไหม ๔ องค์ กับนี้ ๕ องค์ พอมี ๕ องค์แล้วต่อไปอีก มันภักทรกับ มันสูญกับ เวลาไม่มีพระพุทธเจ้าขึ้นมามันจะไม่มีหลักเกณฑ์ในศาสนา ฟังธรรม ๆ นี่แสนยาก แต่เราได้ฟังธรรมขึ้นมาแล้วเราก็มารู้เราได้ยินได้ฟังตลอดเวลา อันนี้เพราะบุญกุศลของเราต่างหาก

เราสร้างบุญกุศลของเราขึ้นมา เราเกิดในประเทศอันสมควร แล้วได้ฟังธรรม แต่เราฟังธรรมขึ้นมาแล้ว เราจะปฏิบัติธรรมอย่างไร? ฟังธรรมนี่มันเป็นฟังธรรม เหมือนพ่อแม่สอนเด็ก พ่อแม่สอนลูก เห็นไหม ลูกจะต่อต้านมากเลย พ่อแม่สอนลูกนะวัยมันคนละวัย พอสอนมาเนี่ยลูกจะบอกเลย “พ่อแม่นี้เต่าล้านปี” เพราะอะไร? มันเบื่อหน่ายมากเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราฟังธรรม เห็นไหม ฟังธรรมขึ้นมาแล้วเนี่ย ต้องทำอย่างนั้น ๆ ให้มีศีลมีธรรม เห็นไหม อย่างนั้นเราก็มึนหน่ายเหมือนกันเลย แต่พอโตขึ้นมา ลูกโตขึ้นมาพอไปเจอประสบการณ์ทางโลกเขาเนี่ย คิดถึงพ่อแม่เนาะ ถ้าเราฝึกลงมาตั้งแต่เด็กเราก็ดูอยู่ เราไม่ฝึกลงมาตั้งแต่เด็ก

พอเด็กขึ้นมาความคิดเด็ก ๆ ใจ ทำนั่นก็อาย ทำนี่ก็ไม่อยากทำ พ่อแม่ก็อยากปูพื้นฐานให้ แต่เด็กไม่
อยากทำเพราะมันอายเพื่อนอายุฝูงไง ถ้าไปประสาเด็ก

เด็ก...ฟังแล้วเด็กก็ มันไม่มีหลักเกณฑ์หรอก มันไปประสามันเล่นประสามัน สนุกประสา
มันไปวันวันหนึ่ง มันก็มีความสุขของมัน แต่เราพอให้มันทำงานเพื่อฝึกวิชาอะไรไว้
มันจะไม่อยากทำ แล้วมันจะมีความอายของมันตลอดไป พอโตขึ้นมาไม่มีวิชาติดตัว จะเสียใจ
ตอนนั้นนะ ว่าตอนเด็กทำไมเราไม่ทำ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาฟังธรรม ๆ ขึ้นมานี้ ฟังธรรมแล้วว่าฟังธรรมขึ้นมามันขัดกับกิเลสของ
ตัวเอง แล้วไม่อยากจะฟังธรรม หรือฟังธรรมแล้วมีปัญหาขึ้นมา แต่เวลามันทุกข์ขึ้นมา มัน
เหมือนผู้ใหญ่ขึ้นมาไง พอทุกข์ขึ้นมาแล้วก็อยากจะให้ทุกข์นี้ไม่มีในเรา ที่นี้ไม่มีในเราทำอย่างไร
ล่ะ? พอทุกข์ไม่มีในเรามันก็ติดขัดข้องใจไปหมดเลย ทำไม่ได้

นี่ไง ถึงบอกว่าเราจะเริ่มต้นอย่างไร เราจะข้ามฝั่งจากฝั่งหนึ่งไปอีกฝั่งหนึ่งนะเรามันต้องมี
จุดเริ่มต้น จุดเริ่มต้นจากจุดสตาร์ทไง จุดเริ่มต้นจากฝั่งนี้จะข้ามไปฝั่งนั้น จะข้ามไปอย่างไร แล้ว
จุดเริ่มต้นมันไม่มี พอเริ่มประพฤติปฏิบัตินี้ฟังธรรมมา พ่อแม่จะฝึกลูกให้ลูกทำงาน ลูกก็ไม่อยาก
ทำ

อันนี้ก็เหมือนกัน พอเริ่มจะประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม กิดเลยนะ พระพุทธเจ้าสอนให้
ปล่อยวาง สอนให้มีความว่าง ปล่อยวางให้หมด ว่างให้หมด เริ่มต้นมันก็ปล่อยวาง สรรพสิ่งนี้เป็น
อนัตตาจับต้องไม่ได้ เราจะปล่อยวางไปหมดเลย ฉะนั้น ปล่อยวางได้อย่างไรในเมื่อไม่มีจุดเริ่มต้น
จุดเริ่มต้นที่จะข้ามจากฝั่งหนึ่งไปอีกฝั่งหนึ่ง มันต้องมีจุดเริ่มต้นที่เราจะออกจากฝั่งนี้ไป ฝั่งเริ่มต้น
อยู่ตรงไหนล่ะ?

เห็นไหม พื้นฐานของเรามันไม่มี พื้นฐานของใจมันไม่มี พอพื้นฐานของใจไม่มีมันจะเป็น
โลกียะ มันเป็นเรื่องของโลกเขา มันก็เหมือนเด็ก ๆ วนเวียนอยู่ไปในโลกเขา แล้วข้ามโอฆะ ข้าม

ฝั่งน้ำออกไป การข้ามฝั่งไปนี่มันต้องผจญภัยกับสิ่งใด ๆ ในน้ำนั้น ในแม่น้ำดำคลองมันจะมีสัตว์
ร้ายอยู่ มีตะเข้อยู่ มีอะไรอยู่ เราจะไม่มีพลังงานขนาดไหน เราถึงจะข้ามฝั่งนั้นไปได้

เริ่มต้นขึ้นมาต้องมีศีล มีสมาธิ พอมีสมาธิแล้วเริ่มต้นฝึกปัญญา ปัญญาในการเอาตัวเองพ้น
ออกไปจากกิเลสใจ นี่ปฏิบัติธรรม ฟังธรรมมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เวลาฟังมันก็ซึ่งใจ ซาบซึ่งใจ แล้วเราใช้ความคิดของเรานี้มันก็ซาบซึ่งใจของเราเหมือนกัน

เด็กมันก็เหมือนกัน ฟังพ่อแม่พูดมันก็ฟังออก พ่อแม่พูดอย่างนั้น ๆ ทำให้อย่างนั้น แต่มันก็
ขัดใจมัน มันขัดใจมัน ถ้ามันทำตามไปมันก็ได้ประโยชน์ขึ้นมา ถ้ามันไม่ทำตามไปสิ่งนั้นมันก็
ขัดข้องใจ

๑. ขัดข้องใจนะ

๒. การประพฤติปฏิบัตินั้นมันก็มาขัดกับความสะดวกสบายของตัว

จะมีเวลาไปเที่ยวเล่น ก็ต้องมานั่งทำงานอยู่ พอนั่งทำงานอยู่อันนี้ก็ไม่ว่าใจ ขัดกับการ
ประพฤติปฏิบัตินั้นมันก็ขัดกับกิเลสแล้วหนึ่ง แล้วกิเลสในหัวใจนั้นมันยังต่อต้านอีกหนึ่ง

นี่ย้อนกลับมาปฏิบัติธรรม เราปฏิบัติธรรมขึ้นมาเนี่ย เวลาเราทำขึ้นมา ทำไมเราฟูพื้นฐานใจ
เราไม่ได้ละ ถ้าเราฟูพื้นฐานของใจเราได้นี้ การจะจับต้องสิ่งใดก็ง่ายขึ้น ถ้าฟูพื้นฐานของจิตใจเรา
ไม่ได้ จับต้องสิ่งใดมันจับผิดใจ เหมือนกับจับที่ว่าหญาคานี้ ถ้าจับไม่ดีเราสาวขึ้นมามันจะบาดมือ
ตัวเอง ถ้าหญาคาจับไว้มันคงเราจะถอนหญาคาขึ้นมาได้

ถ้าพื้นฐานเราไม่ดีเราจับต้องสิ่งใดไป วิปัสสนานี้มันจับต้องไม่ได้ แล้วเรากาดการณ์ไป เรา
มีสัญญาอารมณ์มันจะทำไป แล้วกิเลสมันจะเข้าตรงนั้นนะ กิเลสมันเห็นช่องที่ไรมันจะทำตามไป
ให้เห็นว่าเรามีความเห็นไปตามนั้นไง มีความเห็นตามนั้น อารมณ์จะร่วมไปทางนั้น เวลาวิปัสสนา
ไปกิเลสมันหลอก มันก็หลอกอย่างนั้น

เหมือนพ่อแม่สอน พ่อแม่สอนเด็กมันก็เข้าใจซึ้งใจ แต่ทำไปมันจะได้ประโยชน์ แต่ได้ประโยชน์ขึ้นมามันก็ต้องทำงานกว่ามันจะชำนาญ จนมันทำของมันเองได้ สิ่งที่ทำเองได้กับสิ่งที่จำมาต่างกัน สิ่งที่ทำเองได้ เห็นไหม จะสมบัติอะไรก็แล้วแต่ เครื่องยนต์กลไกที่เราทำเองได้นี้ มันจะเสียไปเราซ่อมแซมได้ เราจะหาเองได้ เราจะไม่ตื่นเต้นเลย สิ่งใดที่เราทำเองไม่ได้ นี่เราไปซื้อมา หรือแลกเปลี่ยนมา ถ้ามันชำรุดไปเราจะหาได้ยาก แล้วเราจะกังวลมาก เวลามันจะเสียไปเพราะอะไร? เพราะเราทำไม่เป็น

นี่ก็เหมือนกัน ประพฤติปฏิบัติยังไม่เป็นนะ มันยังจับต้องยังคว้าได้ไม่สะดวกสบาย มันก็ทำได้ยาก พอทำได้ยากมันก็กังวลใจ ความกังวลใจ เห็นไหม อันนั้นก็เป็นอย่างไรล่ะ? มันก็ทำให้เรา...เราพื้นฐานมันไม่แน่นอยู่แล้ว แล้วความกังวลใจเกิดขึ้นนะ แล้วจะจับต้องสิ่งใด นี่เลยล้มลุกคลุกคลานไง นี่จุดเริ่มต้นที่เราจะข้ามฝั่งไปอีกฝั่งหนึ่ง ฝั่งนี้เราต้องมีที่ยืนของเรา มีที่ยืนแล้วพิจารณาว่าเราจะลงจะผจญกับสิ่งนี้ จะข้ามฝั่งนั้นไปได้อย่างไร

ถ้าเราจะข้ามไปฝั่งนั้นได้เราต้องมีจุดเริ่มต้นของเรา ต้องมีความมั่นคงขึ้นมาก่อน จุดเริ่มต้นเรามั่นคงขึ้นมา เราจะข้ามฝั่งนั้นไปจะเจออุปสรรค การประพฤติปฏิบัติไปจะเจออุปสรรคแน่นอน กิเลสในหัวใจนี้มันต้องต่อต้าน มันต้องทำให้เราพลั้งเผลอไป มันทำให้เราจะเดินข้ามไปโดยสะดวกสบายนี้มันจะยอมได้อย่างไร ในเมื่อเป็นการทำลายเขา ในการทำลายกิเลสมันก็ทำลายความเห็นของเรา

นี่เหมือนกัน ความเห็นของเรา การทำลายตน การคัดตน การทำจิตใจตนใจ ซัดใจ ความสะดวกสบายที่เราต้องการ เราจิตใจตนเองนี่คือจิตใจกิเลส กิเลสมันต้องการความสะดวกสบายแล้วพอทำไปนี่มันก็เกียด มันไม่อยากจะต้องผจญกับสิ่งนั้นอีก มันจะสรุปผลว่าอันนี้เป็นผลไง มันจะสรุปว่าสิ่งนั้นเป็นผล ๆ พอสิ่งนั้นเป็นผลนี่เพราะอะไร? เพราะว่ามันไม่ต้องทำไปอีกไง มันต้องการว่าให้เราหยุด เห็นไหม

ถ้าเป็นผล มันเป็นความเสียหาย ๒ อย่าง

๑. เราเข้าใจว่าเป็นผล พอเข้าใจว่าเป็นผลนี้เราเข้าใจตามกิเลส เพราะกิเลสเป็นเรา ความคิดของเรา เราจะหลอกตัวเราเองหรือ? ทุกคนจะคิดว่าตัวเองไม่หลอกตัวเอง ตัวเองจะเห็นว่าตัวเองคิดถูกต้อง แล้วทำความเห็นถูกต้อง มันจะเป็นอย่างนั้นหนึ่ง อันนั้นผลที่เราผิดพลาด

๒. เสียหาย ๒ อย่าง เพราะว่าถ้าเราปล่อยไว้ตรงนั้นไป สิ่งที่ว่ามันไม่เคย มันนอนอยู่ในหัวใจ มันสะควกสบายตลอดเวลา แล้วมันเป็นเจ้าวัฏจักรอยู่ แล้วมันไม่เคยมีสิ่งใดเข้าไปต่อรองเขา ไม่เคยมีสิ่งใดเข้าไปยุแหย่เขาให้เขาถึงตัวเขาเลย แต่เราประพฤติปฏิบัติธรรมเข้าไปจนถึงจุดนั้นนะ พอถึงจุดนั้นมันรู้ว่ามันเป็นภัยขึ้นมา

สิ่งที่มันเป็นภัยนี้มันก็ต้องหลบซ่อนตัวหนักเข้าไปกว่านั้นอีก ทัศนียภาพจะมากขึ้น ความเห็นของกิเลสมันจะพลิกแพลงมากขึ้น มันจะทำให้ได้ยากขึ้นเพราะว่ามันอยู่ข้างใน แล้วมันจะเริ่มพลิกแพลงต่อต้านไป ถ้าเราพยายามทำเข้าไปเรื่อย ๆ มันถึงที่สุดแล้วมันจะกำจัดกิเลสได้โดยกำจัดทำลายมันออกไปจากหัวใจได้เลย

ทีนี้เราไม่ได้ทำลายมัน เราไม่ทำลายมันเราเข้าใจว่าสิ่งนั้นเราทำลายแล้ว เวลามันหลอกหลวงมา มันป้องกันตัวมันเองออกจาก...คือว่าจะตนทำลายหนึ่ง แล้วยังฝึกฝนให้มันชำนาญการณ์ที่จะหลบหลีกเราไปอีก เวลาทำไปมันจะไปเผชิญสิ่งนั้น ถ้าเผชิญสิ่งนั้นจุดเริ่มต้นฐานเราไม่ดีเราก็ต้องเชื่อมั่นไป เชื่อมมันไปแล้วก็ตามมันไป

แต่ถ้าเราเชื่อมั่นไปแล้วเราวิปัสสนาซ้ำ นี่หมั่นคราดหมั่นไถอยู่ตรงนี้ มันจะปล่อยวางขนาดไหนเราก็ต้องทำไป พอทำ ขณะที่เราทำไป ๆ นี่เราไม่ปล่อยวางว่าอันนี้เป็นผลที่สำเร็จแล้วเราจะหยุดไปเลย ถ้าหยุดไปเลยมันจะเป็นอย่างที่ว่าโทษ ๒ อย่าง ถ้าเราไม่หยุดไปเลยนี่มันก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน มันจะปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราวขึ้นไป

แต่เราก็ซ้ำเข้าไปไง พอซ้ำเข้าไปเพราะฐานมันดี ขณะที่เราซ้ำนี้ฐานคืออยู่พร้อม ทุกอย่างมันพร้อมมันปล่อยวาง มันจะว่างหมด พลังงานมันจะเกิดขึ้นนะ ๒ เท่า ๑. จุดยืนพื้นฐานของใจดี ๒. วิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยวางออกไป พลังงานมันลึกกว่านั้นเพราะฐานก็ดีหนึ่ง ผลที่เกิดจากฐาน

นั่นไง ผลที่เกิดจากฐานนั้นเห็นการปล่อยวางนั้นออกไปจากใจ สิ่งนั้นลึกล้ำกว่า มันถึงว่าวิธีการที่เราทำงานไง

สิ่งที่เราทำงานแล้ววิปัสสนาไปนี่ มันเป็นผลงานของเรา เราทำงานได้เอง ถึงว่างานนั้นยังไม่สำเร็จประโยชน์แต่เราก็ทำได้แล้ว สิ่งที่ทำได้นั้น มันละเอียดอ่อนกว่า มันวิปัสสนา มันจะซึ่งใจเข้ามาไง สิ่งนั้นถึงว่าเป็นโทษ ๒ อย่าง ถ้าเราตามไปเป็นประโยชน์ ๒ อย่าง ถ้าเราพิจารณาซ้ำเข้าไปประโยชน์ ๒ อย่าง เพราะมันทำงานเป็นขึ้นมา เห็นผลงานขึ้นมา แต่ผลงานนั้นยังไม่สำเร็จ ที่ว่าเป็นอกุศลปธรรมนั้นเราก็ซ้ำเติมเข้าไป ๆ เราไม่ชะล่าใจของเรา

นี่เราไม่เชื่อกิเลสของเรา เราไม่เชื่อตัวเราเอง เราไม่เชื่อความเห็นของเรา เราไม่เชื่อกิเลสเรา ความขัดใจเรา ความต่อต้านใจเรา ความพลัดคัดตบนะ ความไม่เห็นความคิดของเราเป็นใหญ่ เห็นใหม่ เป็นประโยชน์ ๒ อย่าง ประโยชน์เพราะความชำนาญในการทำงานไปเรื่อย ๆ ซ้ำไปเรื่อย ๆ แล้วใจดวงนี้จะก้าวถึงจุดหมายปลายทาง

ถ้าเชื่อกิเลสเชื่อความเห็นของตัว เราคิดว่าเราคิดเราทำนี่ถูกต้อง เราเชื่อตัวเราเองนี่ เราจึงเป็นโทษ ๒ อย่าง แต่ถ้าเราทำตามธรรมแล้วทำตาม ไม่เชื่อตัวเอง เราจะได้ประโยชน์ ๒ อย่าง จากจุดเริ่มต้นของเรา ประโยชน์จะเกิดจากใจดวงนั้น เกิดขึ้นมาจากประพฤติกปฏิบัติ จนนั่นพ้นออกไปจากความขุ่นข้องหมองใจ แล้วทุกข์เกิดขึ้นจากใจ แล้วเรดับทุกข์ขึ้นไปจากใจ นี่เป็นผู้ปฏิบัติเห็นจริงตามธรรมอันนั้น มันก็เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเราเราก็ทำได้แล้ว มันก็เป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะตน รู้จริงเห็นจริง กับเชื่อ กับความศรัทธาต่างกัน ต่างกับใจดวงนั้นที่ประพฤติกปฏิบัติมา รู้เท่าทันใจดวงนั้น เอวัง